

KLIMA-EKINTZAKO TRESNA ZEHARKAKOEN EGINKIZUN ERALDATZAILEA ADMINISTRAZIO PUBLIKOAN

Posted on 14/01/2026 by Naider

Administrazio publikoek aurrerapen nabarmenak egin dituzte azken urteotan klima-aldaketaren aurkako **mitigazio- eta egokitzapen-estrategia espezifikoak** diseinatzen. Eraikinetako energia-eraginkortasuna, energia berriztagarrien ezarpena, azpiegitura berdea, naturan oinarritutako soluzioak edo hiri-antolamendu ekologikoa funtsezko zutabe gisa sendotu dira emisioak murrizteko eta lurraldeen erresilientzia indartzeko. Hala ere, esperientziak erakusten du tresna sektorial horiek, bere horretan hartuta, ez direla nahikoak trantsizio ekologikoak eskatzen dituen **aldaketa estrukturalak** aktibatzen. Haien irismena, sakona eta beharrezkoa izan arren, diseinuaren eta ezarpenaren eremuekin zuzenean lotutako esparruetara mugatzen da.

Horren aurrean, **klima-ekintzako tresna zeharkakoen** multzo bat dago —erosketa publiko berdea, fiskalitate klimatikoa, klima-ikuspegi duten aurrekontuak eta klima-ikuspegi duten plangintza eta araudia—, zeinen **ahalmen eraldatzailea** oraindik ere gutxietsita dagoen. Haien eragin zuzena txikiagoa iruditu daiteke mitigazio edo egokitzapeneko jarduketara handiekin alderatuta, baina **biderkatze-, eskalagarritasun- eta kultura-aldaketa-gaitasunak** administrazioaren barrutik eta gizarte osora trantsizio ekologikoa bizkortzeko ezinbesteko tresna bihurtzen ditu.

Tresna zeharkako horiek ez badituzte ere esku-hartze zuzenak ordezkaten —aitzitik, osatu eta eraginkorrago bihurtzen dituzte—, **haien iragazkortasun-gaitasuna oso handia da**. Administrazioaren barruan, trantsizio ekologikoaren parte gisa tradizionalki hartu ez diren esparruetara iristen dira; ingurumen-esparrutik urrun dauden profil profesionalak inplikatzeko dituzte; eguneroko eta operatiboak diren erabakietan eragiten dute, eta erabaki horiek metatuta inpaktu handia dute; eta, azkenik, jarduteko modu berriak sortzen dituzte, jasangarritasuna kudeaketa publikoaren oinarritzko irizpide gisa normalizatuz. Zeharkakotasunagatik, tresna hauek estrategia sektorial huts batek baino pertsona, sektore eta administrazio-prozesu gehiago hartzen dituzte barne, eta, horregatik, lurralde osoan **trakzio-efektua** bat gauzatzeko gai dira.

Gainera, administratibotik harago doan **ahalmen eraldatzailea** dute. Joko-arauak aldatzean, sektore pribatua baldintzatzen dute, kontsumo-ohiturak berrorientatzen dituzte eta krisi klimatikoaren aurrean modu arduratsuan jarduteak zer esan nahi duenari buruzko **iruditeria sozial berri bat** eraikitzen laguntzen dute. Funtsean, kultura-aldaketarako eragileak dira, ikuspegi klimatikoa instituzioen eta bizitza ekonomiko eta sozialaren egitura sakonean txertatzeko gai direnak.

Erosketa publiko berdea adibide paradigmaticoa da. Emisioetan edo egokitzapenean duen berehalako inpaktua neurritzeko izan daitekeen arren, ingurumen-irizpideak kontratazio guztietan txertatzen ditu, oinarrizko horniduretatik hasi eta azpiegitura konplexuetaraino. Horrek hornitzaileak eta enpresak eraldatzera behartzen ditu lehiatu ahal izateko, eta merkatuan **arraste-efektu** bat sortzen du, edozein jarduketa sektorial zehatzek baino askoz ere zabalagoa. Kontratazio-prozesu bakoitza, horrela, kultura- eta ekonomia-aldaketarako mekanismo bihurtzen da, eskaintza pribatua eredu jasangarriagoetara bideratzeko gai dena. Gauza bera gertatzen da fiskalitate klimatikoarekin: ingurumen-kostuak barneratzeko eta kontsumo- eta ekoizpen-erabakiak berrorientatzeko aukera ematen du. Bere funtzio bilketaz harago, tresna fiskal horiek seinale argiak bidaltzen dituzte administrazioaren lehentasunei buruz eta sustatu edo desincentibatu beharreko jokabide moten inguruan. Eta, eskala masiboan aplikatzean, inpaktua dute inoiz energia- edo hirigintza-politika espezifikoek harrapatuko ez lituzketen sektore eta eragileetan.

Klima-ikuspegia duten aurrekontuek, bestalde, ingurumen-aldagaia erabakiak hartzearen **muin-muinean** txertatzen dute. Inbertitutako euro publiko bakoitza klima-prismaren bidez aztertzea ahalbidetzen dute, inkohherentziak agerian utziz, lehentasunak bideratuz eta politika publikoen benetako irismena ikusgarri eginez. **Lerrokatze estrukturalerako tresna** dira: ez dute soilik jarduketa klimatikoak finantzatzea ahalbidetzen, baizik eta beste inbertsio batzuek jasangarriak ez diren ereduak betiketzea saihestea ere.

Azkenik, **klima-ikuspegia duen plangintza eta araudi zeharkakoa** aurreko guztia funtziona dadin ahalbidetzen duen **arkitektura instituzionala** da. Hiri-, sektore- edo estrategia-planek irizpide klimatikoak esplizituki txertatzen ez badituzte, administrazioak egungo arrisku eta beharrei erantzuten ez dieten erabakiak erreproduzitzen jarraituko du. Ikuspegi klimatikoa araudian integratzeak aukera ematen du proiektu bakoitza, baimen bakoitza eta jarduketa publiko zein pribatu bakoitza esparru koherente, aurreikusle eta zientzia klimatikoarekin lerrokatu baten arabera arautzeko.

Hala ere, tresna horiek ez daude **erronkarik gabe**. Metodologia argirik gabe, prestakuntza egokirik gabe, baliozkotutako irizpiderik gabe eta haien benetako inpaktuei buruzko gogoeta sakonik egin gabe ezartzen badira, **makillaje berdeko ariketa huts** bihur daitezke. Betiko praktikak errepika ditzakete, ingurumen-hizkera batez estalita, ezer eraldatzen ez duen hizkera batez. Horregatik, haien arrakasta **prestakuntza-, diseinu tekniko- eta etengabeko ebaluazio-prozesu zorrotz** baten mende dago, interpretazio lausoak saihestu eta benetako eraldaketarako palanka gisa jarduten dutela bermatzeko.

Trantsizio ekologikoa ezin da ulertu jarduketa teknikoen multzo huts gisa, izan arren horiek anbiziotsuak eta beharrezkoak. **Tresna zeharkako horiek integratzea** eskatzen du, administrazio publikoaren **ardatz egituratzaile** gisa jardunez, ahaleginak handitu, inpaktuak biderkatu eta gure garaiko erronkekin benetan koherentea den gobernantza-eredu baterantz aurrera egitea ahalbidetzen baitute. Klima-eraldaketa integrala izango da edo ez da izango, eta tresna horiek dira sistema publikoaren pieza guztiak —eta, hedaduraz, gizarte-sistemarenak— norabide berean aurrera egin dezaten giltza.

